

Maaseutuelinkeinorekisterilain uudistamistyöryhmä

Helsinki 2007

Maaseutuelinkeinorekisterilain uudistamistyöryhmä

Helsinki 2007

Maa- ja metsätalousministeriölle

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 24.4.2002 työryhmän valmistelemaan maaseutuelinkeinorekisteristä annetun lain uudistamista.

Työryhmän työn tavoitteena oli selvittää maaseutuelinkeinorekisterilain uudistamistarpeet sekä tehdä ehdotus lain kokonaisuudistukseksi. Työryhmän tuli ottaa työssään huomioon viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) ja henkilötietolain (523/1999) säännökset sekä eduskunnan vastauksessa (198/2000 vp) hallituksen esitykseen laiksi maaseutuelinkeinorekisteristä annetun lain muuttamisesta (HE 165/2000) esitetty lausuma. Lausumassa eduskunta on edellyttänyt, että uudistuksen yhteydessä kartoitetaan eri tietojen asianmukaiset säilytysajat tietotyypeittäin ja että sen jälkeen eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen sisällytetään ehdotukset säännöksiksi tietojen säilytysajoista. Työryhmän tuli kiinnittää lisäksi huomiota rekisteriviranomaista ja rekisterin käyttäjiä sekä rekisteritietoja koskevien säännösten ajantasaistamiseen sekä tietojen luovutussäännösten yksinkertaistamiseen. Ehdotukset säädösmuutoksiksi tuli mahdollisuuksien mukaan valmistella hallituksen esityksen muotoon. Työryhmän työlle on annettu jatkoaikaa siten, että työryhmän tuli saada työnsä valmiiksi 31.12.2006 mennessä.

Työryhmän puheenjohtajaksi nimitettiin hallitusneuvos Esko Laurila maa- ja metsätalousministeriöstä ja jäseniksi neuvotteleva virkamies Risto Yrjönen, ylitarkastaja Juha Vanhatalo, vanhempi hallitussihteeri Katriina Pessa, ylitarkastaja Mari Raininko ja ylitarkastaja Ulla Joutsenlahti maa- ja metsätalousministeriöstä, tietohallintopäällikkö Sauli Sonkkila maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta, lakimies Marjo-Liisa Lehmuskoski Uudenmaan työvoima- ja elinkeinokeskuksesta, maaseutuasiamies Katariina Pylsy Maaseudun kehittäjät ry:stä ja tutkuspäällikkö Simo Tiainen Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry:stä. Ylitarkastaja Mari Rainingon tilalla on myöhemmin toiminut osan aikaa ylitarkastaja Heli Tirkkonen maa- ja metsätalousministeriöstä, ja tutkuspäällikkö Simo Tiainen

tilalla ensin Marica Twerin ja myöhemmin Timo Sipilä Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry:stä. Päivi Kasurinen on toiminut maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen edustajana Sauli Sonkkilan sijaisena.

Työryhmän sihteereinä ovat toimineet hallitussihteeri Kirsi Taipale, hallitussihteeri Kyösti Helin maa- ja metsätalousministeriöstä sekä suunnittelija Aini Sisko Wilska maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta. Hallitussihteeri Kirsi Taipaleen tilalla sihteerinä on myöhemmin toiminut hallitussihteeri Outi Kostama maa- ja metsätalousministeriöstä.

Työryhmän mietintö on yksimielinen.

Saatuaan työnsä valmiiksi työryhmä luovuttaa kunnioittaen muistionsa maa- ja metsätalousministeriölle.

Helsingissä 20 päivänä maaliskuuta 2007

Esko Laurila

Risto Yrjönen

Katriina Pessa

Ulla Joutsenlahti

Marjo-Liisa Lehmuskoski

Katariina Pylsy

Timo Sipilä

Päivi Kasurinen

Kyösti Helin

Aini Sisko Wilska

Outi Kostama

Tiivistelmä

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 24.4.2002 työryhmän valmistelemaan maaseutu-elinkeinorekisteristä annetun lain uudistamista. Työryhmän työn tavoitteena oli selvittää maaseutu-elinkeinorekisterilain uudistamistarpeet sekä tehdä ehdotus lain kokonaisuudistukseksi. Työryhmän tuli ottaa työssään huomioon viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain ja henkilötietolain säännökset sekä eduskunnan vastauksessa hallituksen esitykseen laiksi maaseutu-elinkeinorekisteristä annetun lain muuttamisesta esitetty lausuma, jossa eduskunta on edellyttänyt, että uudistuksen yhteydessä kartoitetaan eri tietojen asianmukaiset säilytysajat tietotyypeittäin ja että sen jälkeen eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen sisällytetään ehdotukset säännöksiksi tietojen säilytysajoista. Työryhmän tuli kiinnittää lisäksi huomiota rekisteriviranomaista ja rekisterin käyttäjiä sekä rekisteritietoja koskevien säännösten ajantasaistamiseen sekä tietojen luovutussäännösten yksinkertaistamiseen.

Työryhmä on lisäksi ottanut työssään huomioon maataloustukien julkisuudesta syksyllä 2006 annetun korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun (KHO:2006:64) sekä Euroopan yhteisöjen komission toimenpiteet tukitietojen julkisuuden lisäämiseksi.

Työryhmä ehdottaa, että nykyisen maaseutu-elinkeinorekisterilain korvaisi laki, jossa säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä maaseutu-elinkeinohallinnossa. Tietojen käsittelyä ja hallinnointia koskevassa laissa annettaisiin viranomaisille ja muille tietojen käyttöön oikeutetuille tahoille velvoitteet, joiden mukaan tietoja tulee käyttää, sekä säädettäisiin muun muassa muiden viranomaisten oikeuksista tietojen käytössä.

Työryhmä katsoo, että säädettävän lain keskeinen tarkoitus on turvata yksilön oikeudet yksityisyyteen sekä liiketoiminnan tietosuojaa. Suhde perustuslakiin sekä muihin henkilötieto- ja julkisuuslakeihin tulee saada selkeäksi ja käytännössä toimivaksi. Tietojen salassapitoa, julkisuutta ja tietojen luovuttamista koskevat säännökset tulee saattaa vastaamaan julkisuus- ja tietosuojalainsäädäntöä. Läpinäkyvyyden ja julkisuuden toteuttaminen maaseutu-elinkeinorekisterien osalta voitaisiin saavuttaa säätämällä soveltuvin osin vastaavasti kuin verotietojen julkisuudesta ja salassapidosta on säädetty, siten että tietojen ja asiakirjojen julkisuuteen sovellettaisiin pääsääntöisesti julkisuus- ja henkilötietolakia, ja erikseen säädettäisiin salassa pidettävistä seikoista sekä salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta. Tietojen käyttö viranomaisten toimintojen apuna sekä sekä eri rekisterien ristiin käyttö tulee olla tarpeen mukaan mahdollista kuitenkin yksilön suojaa loukkaamatta. Teknisestä käyttöyhteydestä säädettäisiin laissa. Salassa pidettäviä tietoja olisivat ainakin asiakasta koskevat luottotiedot, tiedot valtioneuvostosta ja takauksen kohteena olevien lainojen määrästä, lainamuotoisiin tukiin liittyvät tiedot lainojen määrästä, asiakkaan taloudellista asemaa koskevat tiedot sekä tiedot asiakasta koskevasta tarkastuksesta ja valvonnasta. Lain on myös tarkoitus selkiyttää viranomaisten sekä muiden tietojen käyttäjätahojen oikeudet ja velvollisuudet.

Maaseutu-elinkeinohallinnon tietojärjestelmissä olevat asiakasta koskevat tiedot poistettaisiin viimeistään 10 vuoden kuluttua siitä, kun asiakasta koskevia tietoja on viimeksi käsitelty, ellei tiedon säilyttäminen pidempään ole välttämätöntä lakiin tai asetukseen perustuvan tehtävän hoitamiseksi, vireillä olevan asian takia taikka Euroopan yhteisön tai muun lainsäädännön mukaisen tarkastuksen suorittamiseksi.

Sammanfattning

Jord- och skogsbruksministeriet tillsatte 24.2.2002 en arbetsgrupp för att bereda en reform av lagen om landsbygdsnäringsregistret. Syftet med arbetsgruppens arbete var att klarlägga behoven av att revidera lagen om landsbygdsnäringsregistret samt lägga fram ett förslag till totalreform av lagen. I sitt arbete skulle arbetsgruppen beakta bestämmelserna i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och personuppgiftslagen samt riksdagens uttalande i svaret på regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om landsbygdsnäringsregistret där riksdagen har förutsatt att det i samband med revideringen kartläggs hur länge olika typer av uppgifter lämpligen bör förvaras och att förslag till bestämmelser om olika uppgifters förvaringstider tas in i en proposition som därefter lämnas till riksdagen. Arbetsgruppen skulle dessutom fästa uppmärksamhet vid en modernisering av bestämmelserna om registermyndighet och registrets användare samt registeruppgifter samt vid en förenkling av bestämmelserna om utlämnande av uppgifter.

I sitt arbete har arbetsgruppen dessutom beaktat högsta förvaltningsdomstolens avgörande från hösten 2006 om jordbruksstödens offentlighet (HFD:2006:64) samt Europeiska gemenskapernas kommissions åtgärder för att öka stöduppgifternas offentlighet. Arbetsgruppen föreslår att den nuvarande lagen om landsbygdsnäringsregistret ersätts med en lag där det bestäms om behandlingen av kunduppgifter inom landsbygdsnäringsförvaltningen. I lagen om behandling och administrering av uppgifterna åläggs myndigheter och andra instanser som har rätt att använda uppgifterna förpliktelser i anslutning till användningen av uppgifterna samt föreskrivs bl.a. om andra myndigheters rättigheter när det gäller användningen av uppgifterna.

Arbetsgruppen anser att ett centralt syfte med den nya lagen är att trygga individens rätt till privatliv samt integritetsskyddet i fråga om affärsverksamheten. Förhållandet till grundlagen samt andra personuppgifts- och offentlighetslagar måste vara klart och fungera i praktiken. Bestämmelserna om hemlighållande, offentlighet och utlämnande i fråga om uppgifter måste motsvara offentlighets- och integritetsskyddslagstiftningen. Genomsådlighet och offentlighet kunde uppnås i fråga om landsbygdsnäringsregistren genom att det i tillämpliga delar föreskrivs på samma sätt som om offentlighet och hemlighållande i fråga om skatteuppgifter, så att på uppgifters och handlingars offentlighet tillämpas i regel offentlighets- och personuppgiftslagen och så att det föreskrivs särskilt om sådant som skall hemlighållas samt om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter. Användning av uppgifter som hjälp vid myndigheternas funktioner samt korsanvändning av olika register skall vara möjligt enligt behov dock utan att skyddet för individen kränks. Lagen skall innehålla bestämmelser om teknisk anslutning. Sekretessbelagda uppgifter skall vara åtminstone kredituppgifter som gäller kunden, uppgifter som statsborgen och beloppet av de lån som borgen gäller, uppgifter om lånebeloppen i anslutning till stöd av lånekaraktär, uppgifter om kundens ekonomiska ställning samt uppgifter om kontroll och övervakning som gäller kunden. Avsikten är också att lagen skall klarlägga myndigheters samt andra användarinstansers rättigheter och skyldigheter.

Uppgifterna om en kund i landsbygdsnäringsförvaltningens datasystem skall utplånas senast 10 år efter det att uppgifterna om kunden har behandlats senast, om det inte är nödvändigt att bevara informationen längre för skötseln av en uppgift som baserar sig på lag eller förordning, på grund av ett ärende som är anhängigt eller för utförande av kontroll enligt Europeiska gemenskapens eller någon annan lagstiftning.

Sisällysluettelo

1. Johdanto.....	6
2. Lainsäädäntöä.....	7
2.1.Perustuslaki.....	7
2.2.Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta.....	8
2.3.Henkilötietolaki.....	10
2.4.Laki maaseutuelinkeinorekisteristä.....	12
2.5.Maaseutuelinkeinojen eri rekistereihin liittyvää muuta lainsäädäntöä.....	14
2.6. Maaseutuelinkeinotilastoihin liittyvää sääntelyä.....	16
2.7. Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta.....	17
2.8. Yritystuet ja niiden käsittely kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnon- alalla.....	18
3. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö.....	19
4. Maaseutuelinkeinoihin liittyvien tietojen julkisuudesta ja salassapidosta.....	21
5. Nykytilan arviointi.....	22
6. Lainsäädännön uudistamisen vaihtoehdot.....	23
7. Työryhmän ehdotukset.....	24
7.1.Lain uudistamisen tavoitteet ja linjaukset.....	24
7.2. Vaikutukset.....	26

1 Johdanto

Laki maaseutuelinkeinorekisteristä (1515/1994) (jäljempänä rekisterilaki) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995. Lakia sovelletaan maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen (jäljempänä TIKE) pitämään maaseutuelinkeinorekisteriin. Lailla säädettiin yhtenäiset perusteet maaseutuelinkeinoja koskeville maaseutuelinkeinohallinnon viranomaisrekistereille, jotka yhdessä muodostavat maaseutuelinkeinorekisterin. Lain tarkoituksena oli luoda myös puitteet Euroopan unionin jäsenyyteen kuuluvan yhteisen maatalouspolitiikan hoidon edellyttämälle tieto- ja rekisterijärjestelmälle. Rekisterin tietoja käytetään maaseutuelinkeinohallinnon tukien hallinnointiin ja valvontaan, muuhun päätöksenteon valmisteluun, toimenpiteiden suunnitteluun ja niiden vaikutusten seurantaan, tilastollisiin tarkoituksiin sekä tutkimukseen. Lisäksi rekisterin tietoja voidaan käyttää eläinlääkintää koskevien säännösten ja määräysten valvontaan ja sen edellyttämään hallinnointiin.

Hallitusmuodon uudet perusoikeuksia koskevat säännökset vahvistettiin 17 päivänä heinäkuuta 1995 eli maaseutuelinkeinorekisteristä annetun lain vahvistamisen jälkeen. Perusoikeussäännökset on sittemmin siirretty sellaisinaan uuteen perustuslakiin. Henkilötietolaki (523/1999) on tullut voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1999 ja laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) on tullut voimaan 1 päivänä joulukuuta 1999. Lakiin maaseutuelinkeinorekisteristä on tehty joitakin henkilötietolaista ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetusta laista johtuvia muutoksia, jotka ovat tulleet voimaan 4 päivänä huhtikuuta 2001 (301/2001).

Eduskunta on rekisterilain osauudistuksen (HE 165/2000) yhteydessä edellyttänyt, että lain kokonaisuudistuksessa kartoitetaan eri tietojen asianmukaiset säilytysajat tietotyypeittäin ja että hallituksen esitykseen sisällytetään ehdotukset säännöksiksi tietojen säilytysajoista (EV 198/2000 vp).

Perustuslaki, henkilötietolaki ja laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta edellyttävät rekisterilain uudistamista. Erityisesti perustuslain 10 §:n yksityiselämän suojaa koskeva säännös edellyttää henkilötietojen osalta aiempaa kattavampaa ja yksityiskohtaisempaa sääntelyä lain tasolla. Lisäksi EY:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistus sekä Elintarviketurvallisuusviraston ja Maaseutuviraston perustaminen aiheuttavat myös rekisterilain uudistamistarpeita.

Korkein hallinto-oikeus on syyskuussa 2006 antanut ratkaisunsa kahteen maaseutuelinkeinorekisteriä ja tietojen julkisuutta koskevaan valitukseen. Nämä ratkaisut ovat myös selkiyttäneet lainmuutoksen tarpeellisuutta, koska nykyisellään tietojen luovutusjärjestelmä on turhan monimutkainen ja työläs.

2 Lainsäädäntöä

2.1 Perustuslaki

Julkisuutta ja yksityisyyttä koskevat säännökset sisältyvät Suomen perustuslain (731/1999) perusoikeuksia koskevaan 2 lukuun. Perustuslain yksityiselämän suojaa koskevan 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä on turvattu. Säännöksen mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta.

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien toteutuminen. Tämän katsotaan merkitsevän muun muassa sitä, että viranomaisten tulee omalla toiminnallaan aktiivisesti edistää perusoikeuksien toteutumista. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on henkilötietolain käsittelyn yhteydessä todennut (PeVL 14/1998 vp), että henkilötietojen suojaa koskevan perusoikeussäännöksen kannalta tärkeitä sääntelykohteita ovat rekisteröinnin tavoite, rekisteröitävien henkilötietojen sisältö, tietojen sallitut käyttötarkoitukset, tietojen luovutettavuus, tietojen säilytysaika henkilörekisterissä sekä rekisteröidyn oikeusturva. Näiden seikkojen sääntelemisen tulee olla kattavaa ja yksityiskohtaista lain tasolla. Myös hallintovaliokunta on edellyttänyt (HaVL 16 ja 19/1998 vp, HaVM 25 ja 26/1998), että lain tasolla on käytävä ilmi ainakin perustuslakivaliokunnan edellä mainitussa lausunnossa mainitut asiat. Perustuslakivaliokunta on sittemmin todennut lailla säätämisen vaatimuksen ulottuvan myös mahdollisuuteen luovuttaa henkilötietoja teknisen käyttöyhteyden avulla (PeVL 12/2002 vp, s. 5). Asetuksen tasolla on mahdollisuus antaa rekisterin tietosisältöä täydentäviä ja tarkentavia säännöksiä, mikäli lain perusteella voidaan riittävän selvästi päätellä asetuksen tasoisen sääntelyn sisältö. Lähtökohtana pitää kuitenkin olla pyrkimys mahdollisimman yksityiskohtaisesti säätää henkilötietojen suojaan liittyvistä seikoista jo lain tasolla. Perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan kannanotot henkilötietojen käsittelyn ja henkilörekistereiden sääntelyn tasosta ja yksityiskohtaisuudesta on otettava huomioon silloin, kun tällaisia säännöksiä on tarkoitus sisällyttää erityislainsäädäntöön.

Voimassa olevassa perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella syntyneessä lainsäädännössä on tarkkuudeltaan kahdentyyppistä tietojen saamista ja luovuttamista koskevaa sääntelyä. Tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi (esim. rajavartiolaitoksesta annetun lain 29, 41 ja 42 §, PeVL 17/1998 vp) tai toisaalta esiintyy myös sellaista sääntelyä, jossa tietosisältöjä ei ole samalla tavalla luetteloitu (esim. sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 17, 18 ja 20 §, PeVL 7/2000 vp ja PeVL 7a/2000 vp). Edellisessä tapauksessa viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttamismahdollisuus voivat liittyä jonkin tarkoituksen kannalta tarpeellisiin tietoihin, kun taas jälkimmäisessä tapauksessa sääntelyyn sisältyy vaatimus tietojen välttämättömyydestä jonkin tarkoituksen kannalta.

2.2 Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettu laki määrittelee yleisen oikeuden saada pyydettyä tietoa viranomaisen asiakirjasta. Laki toteuttaa muun muassa perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaista tiedonsaantioikeutta. Julkisuuslain tavoitteena on lisätä viranomaisten toiminnan avoimuutta, tehostaa julkisuusperiaatteen toteutumista julkisten tehtävien hoidossa sekä parantaa mahdollisuuksia saada tietoja viranomaisten käsittelyssä olevista asioista. Julkisuusperiaate on lain 1 §:n 1 momentin mukaan pääsääntö, josta poikkeaminen edellyttää lakiin otettua nimenomaista säännöstä. Henkilötietojen osalta julkisuuslain rinnalla on otettava huomioon myös henkilötietolaki. Julkisuuslaki on yleislaki, jota sovelletaan sen soveltamisalaan kuuluviin asiakirjoihin ja asioihin aina, jollei erikseen ole toisin säädetty. Julkisuuslain säännöksiä on sovellettava täydentävästi erityissäännöksen rinnalla. Maaseutuelinkeinorekisterilain 7 §:n 3 momentin mukaan henkilötietojen luovuttamisesta muutoin kuin 1 ja 2 momentissa säädettyiltä osin on voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään.

Julkisuuslain 5 luku koskee viranomaisten velvollisuutta edistää tiedon saantia ja hyvää tiedonhallintatapaa. Lain mukaan viranomaisilla on aktiivinen velvollisuus edistää asiakirja- ja tietohallinnossaan eri edut tasapuolisesti ja asianmukaisesti huomioon ottavia menettelytapoja. Lain 18 §:n mukaan viranomaisen tulee hyvän tiedonhallintatavan luomiseksi ja toteuttamiseksi huolehtia asiakirjojen ja tietojärjestelmien sekä niihin sisältyvien tietojen asianmukaisesta saatavuudesta, käytettävyydestä ja suojaamisesta sekä eheydestä ja muista tietojen laatuun vaikuttavista tekijöistä. Hyvään tiedonhallintatapaan liittyy julkisuuslain 20 §:n mukaan viranomaisen yleinen velvollisuus tuottaa ja jakaa tietoa toiminnastaan. Viranomaiset ovat velvollisia pitämään luetteloita julkisesti saatavilla olevista aineistoista sekä järjestämään ja hoitamaan asiakirja- ja tietohallintonsa sekä tietojärjestelmänsä siten, että julkisuusperiaatetta voidaan käytännössä toteuttaa ja että tietojen laatu varmistetaan.

Julkisuuslaki ei perusta viranomaisille oikeutta saada tietoja toisen viranomaisen salassa pidettävistä asiakirjoista. Viranomaisten tiedonsaantioikeus määräytyy erityislainsäädännön mukaan.

Julkisuuslain mukaan salassa on pidettävä asiakirjat, jotka sisältävät tietoja viranomaisen tehtäväksi säädetystä tarkastuksesta tai muusta valvontatoimeen liittyvästä seikasta, jos tiedon antaminen niistä vaarantaisi valvonnan tai sen tarkoituksen toteutumisen tai ilman painavaa syytä olisi omiaan aiheuttamaan vahinkoa asiaan osalliselle. Lainkohdalla turvataan tarkastus- ja valvontatoiminnan tehokkuutta. Oikeuskirjallisuudessa (Wallin-Konstari: Julkisuus- ja salassapitolainsäädäntö, Jyväskylä 2000) on todettu, että vahinkoedellytyslausekkeessa tarkoitettuja vaikutuksia voi syntyä esim. viranomaisen tarkastussuunnitelman julkiseksi tulon vuoksi, mutta salassapitoperuste voi olla olemassa senkin jälkeen, kun tarkastus on suoritettu. Valvonnan yleisiä toteuttamismahdollisuuksia lisää esim. ilmoituksen tai muun aloitteen tekijän henkilöllisyyden salaaminen. Yksittäisten tarkastustoimien turvaamisessa on tärkeää luoda mahdollisuudet esimerkiksi yllätystarkastuksiin. Vahinkoedellytys merkitsee tässäkin olettamaa asiakirjojen julkisuudesta.

Liike ja ammattisalaisuuden käsitettä ei ole tarkemmin määritelty lainsäädännössä. Seikkoja, jotka kuuluvat liike- ja ammattisalaisuuden piiriin, on lueteltu esimerkinomaisesti sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain (1061/1978) 4 §:n 3 momentissa, joka kieltää liiketarkoituksessa uskotun teknisen esikuvan tai teknisen ohjeen luvattoman ilmaisemisen tai hyväksikäytön. Liike- ja ammattilaisuudelta on edellytetty mm. seuraavia tunnusmerkkejä:

- tieto osaamisesta tai teknisestä ratkaisusta sisältää jotakin uutta
- uuden teknisen ratkaisun löytäminen on edellyttänyt sekä työpanosta että taloudellisia kustannuksia ja ao. yrityksellä on tahto pitää tieto salassa; sekä
- tiedolla on tietty laatu ja se on relevantti tietyn yrityksen toiminnan kannalta.

Liikesalaisuudella on katsottu viitattavan yrityksen taloudellisluonteisiin, lähinnä kaupankäyntiin kuuluviin salaisuuksiin. Liikesalaisuuteen sisältyy myös yrityskokemuksen eli niin kutsutun "know-how'n" suoja. Tämä on kokemukseen perustuvaa taitoa tiedon hyväksikäytössä. Ammattisalaisuudella tarkoitetaan enemmän taidollisia salaisuuksia, ja niitä voi olla myös vapaiden ammattien harjoittajilla, kuten lääkäreillä ja asianajajilla, siitä riippumatta harjoittavatko he liiketoimintaa. Oikeuskirjallisuudessa ja eri laeissa liikesalaisuuden käsite vaihtelee. Elinkeinotoiminnan laajuutta kuvaavat tiedot eivät ole liike- ja ammattisalaisuuden piirissä. Sellaisina ei voida pitää myöskään esimerkiksi tietoja, jotka käyvät ilmi julkisista rekistereistä ja niihin kuuluvista asiakirjoista, kuten yhtiön taseista.

Yrityssalaisuudella tarkoitetaan rikoslaissa liike- ja ammattisalaisuutta taikka muuta vastaavaa, elinkeinotoimintaa koskevaa tietoa, jonka elinkeinonharjoittaja pitää salassa ja jonka ilmaiseminen on omiaan aiheuttamaan taloudellista vahinkoa joko hänelle tai toiselle elinkeinonharjoittajalle, joka on uskonut tiedon hänelle. Julkisuuslaissa edellytetään rikoslaista poikkeavasti, että toiminnan harjoittajan salassapitotahto ei ole yksistään ratkaisevaa, vaan viranomaisen on arvioitava asiaan liittyvät salassapitointressit kokonaisuutena. Liike- ja ammattisalaisuuksien on lähtökohtaisesti aina jäätävä julkisuuden ulkopuolelle. Kuitenkin esimerkiksi ympäristölainsäädännössä on tähän rajauksia, kuten kemikaalilain (659/1999) 59 b- ja 59 c §:issä.

Salassa pidettäviä ovat myös asiakirjat, jotka sisältävät tietoa yksityisen elinkeinotoimintaa koskevista seikoista, jos tiedon antaminen niistä aiheuttaa konkreettista, taloudellista haittaa. Salassapitovelvollisuus kuitenkin väistyy, kun kysymys on kuluttajien terveyden tai ympäristön terveyden suojaamiseksi tai toiminnasta haittaa kärsivien oikeuksien valvomiseksi merkityksellisistä tiedoista tai elinkeinonharjoittajan velvollisuuksia ja niiden hoitamista koskevista tiedoista. Siten salassa pidettäviä eivät ole elinkeinotoiminnan harjoittajan toiminnan ympäristövaikutuksia koskevat tiedot taikka elinkeinotoiminnan harjoittajan maksulaiminlyöntejä koskevat tiedot.

Tavallisen, yksityisen ihmisen taloudellista asemaa koskevien tietojen suoja kuuluu yksityisyyden suojan piiriin, minkä lisäksi sitä saattaa olla mahdollista perustella myös omaisuuden suojalla. Julkisuuslaissa "taloudellinen asema" -käsitettä on täsmennetty siten, ettei mikä tahansa yksittäinen, tuloa koskeva tieto kuulu salassa pidettäväksi, vaan kysymys on tiedoista, joilla laajemmin kuvataan henkilön taloudellista asemaa kokonaisuutena. Julkisuuslain kyseisessä lainkohdassa ei ole vahinkoedellytyslauseketta, joten kohdassa tarkoitettuja tietoja sisältävät asiakirjat kuuluvat ehdottomasti salassa pidettäväksi.

Kokonaisvarallisuutta kuvaavat tiedot ilmentävät omaisuuden arvoa. Tällä ei ole ristiriitaa esimerkiksi niiden säännösten kanssa, jotka säätävät julkiseksi kiinteistöjen tai osakkeen omistusta koskevat tiedot, joiden perusteella ei voida tyhjentävästi osoittaa henkilön kokonaisvarallisuutta.

Salassa pidettäviä ovat myös tuloja ja varallisuutta koskevat tiedot silloinkin, kun ne eivät ilmaise henkilön vuosituloja tai kokonaisvarallisuutta, jos näitä tietoja käytetään tuen tai varallisuuden perustetta arvioitaessa.

2.3 Henkilötietolaki

Henkilötietojen käsittelyä koskevat yleiset säännökset sisältyvät henkilötietolakiin, jonka säätämällä henkilötietoja koskeva yleislainsäädäntö saatettiin kansallisesti vastaamaan EY:n henkilötietodirektiiviä 95/46/EY. Henkilötietojen käsittelyllä tarkoitetaan henkilötietolaissa henkilötietodirektiivin tavoin henkilötietojen keräämistä, tallettamista, käyttöä ja luovuttamista sekä kaikkia muitakin toimintoja, joita henkilötietoihin voi kohdistua. Lain tavoitteena on toteuttaa yksityiselämän suojaa ja muita yksityisyyden suojaa turvaavia perusoikeuksia henkilötietoja käsiteltäessä sekä edistää hyvän tietojen käsittelytavan kehittämistä ja noudattamista. Lailla pyritään turvaamaan, ettei yksityiselämän suojaa tai muita yksityisyyden suojaa turvaavia perusoikeuksia rajoiteta ilman laissa säädettyä perustetta henkilötietoja kerätessä, tallettaessa, käytettäessä, siirrettäessä, luovutettaessa tai muutoin käsiteltäessä.

Henkilötiedolla tarkoitetaan lain 3 §:n 1 kohdan mukaan kaikenlaista luonnollista henkilöä taikka hänen ominaisuuksiaan tai elinolosuhteitaan kuvaavia merkintöjä, jotka voidaan tunnistaa häntä tai hänen perhettään tai hänen kanssaan yhteisessä taloudessa eläviä koskeviksi. Lakia sovelletaan henkilötietojen automaattiseen käsittelyyn ja myös muuhun henkilötietojen käsittelyyn silloin, kun henkilötiedot muodostavat tai niiden on tarkoitus muodostaa henkilörekisteri tai sen osa.

Henkilötietolain säännöksissä on pyritty sovittamaan yhteen yhteiskunnan, sekä viranomaisten että kansalaisten, tietotarpeet. Säättämällä yksityisyyden suojasta henkilötietojen käsittelyssä on luotu mahdollisuudet yhteiskunnan tietohuollon hallitulle järjestämiselle ja henkilötietojen vapaalle liikkuvuudelle tietosuojadirektiivissä edellytetyllä tavalla.

Henkilötietolaki on yleislaki. Henkilötietojen käsittely voi perustua myös muuhun lakiin, ja henkilötietojen keräämistä, luovuttamista, salassapitoa ja säilyttämistä koskevia säännöksiä onkin useissa muissa laeissa. Näitä säännöksiä sovelletaan ensisijaisena henkilötietolain vastaavien säännösten sijasta. Maaseutuelinkeinorekisterilaissa on henkilötietojen tallettamista, luovuttamista ja muuta käsittelyä koskevia säännöksiä, mutta henkilötietolakia sovelletaan henkilötietojen käsittelyyn osittain myös maaseutuelinkeinorekisteritietojen osalta. Rekisterilain 8 §:n mukaiseen rekisteröidyn tarkastusoikeuden toteuttamiseen sovelletaan henkilötietolakia ja lain 12 §:ssä on todettu, että henkilötietojen käsittelyssä noudatetaan soveltuvin osin henkilötietojen suojaa koskevia säännöksiä ja hyvää tietojenkäsittelytapaa. Lisäksi rekisterilain 7 §:n 2 momentissa viitataan henkilötietolakiin tapauksissa, joissa rekisteritietoja luovutetaan maaseutuelinkeinoja koskevaa tutkimusta ja neuvontaa varten.

Henkilötietojen käsittelyä koskevia yleisiä periaatteita ovat henkilötietolain 2 luvun mukaan huolellisuusvelvoite, henkilötietojen käsittelyn suunnittelu ja tarkoitussidonnaisuus. Henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset sekä se, mistä henkilötiedot säännönmukaisesti hankitaan ja mihin niitä luovutetaan, on määriteltävä ennen henkilötietojen keräämistä tai muodostamista henkilörekisteriksi. Lain säännösten huomioon ottaminen sekä hyvän tietojenkäsittelytavan toteuttaminen edellyttävät käytännössä, että myös kaikki muut käsittelyvaiheet henkilötietojen keräämisestä säilyttämiseen ja hävittämiseen suunnitellaan etukäteen. Käyttötarkoitussidonnaisuus merkitsee sitä, että henkilötietoja saa käyttää tai muutoin käsitellä vain tavalla, joka ei ole yhteen sopimaton käsittelyn alkuperäisen tarkoituksen kanssa.

Henkilötietojen käsittelystä säätämisestä

Henkilötietojen käsittelyn tarkoituksen tulee tulla selkeästi ilmi, eikä henkilötietojen suojan osalta tulisi poiketa yleislain säännöksistä. Erityissäännöksiä tarvitaan erityisesti, jos on kysymys

- a) arkaluonteisista tiedoista
- b) teknisen käyttöyhteyden avulla luovuttamisesta
- c) henkilötietojen luovuttamisesta viranomaisten henkilörekisteristä
- d) henkilörekistereiden yhdistämisestä, tietojen yhdistämisestä, tai
- e) tietojen säilytysajasta henkilörekisterissä.

Tietosisällöstä tulee säätää etenkin, mikäli kyseessä on arkaluonteisia tietoja tai tarpeellisuusvaatimuksesta poikkeavia tietoja. Joidenkin oikeusministeriön hallinnonalalla esitettyjen näkemysten mukaan tukijärjestelmärekisterien, kuten maa- ja metsätalousministeriön rekisterien osalta, tietosisällöstä ei kuitenkaan välttämättä tarvitse säätää lailla. Muusta rekisterin toiminnasta säätäminen on kuitenkin tärkeää. Kaksinkertaista säätämistä tulee myös välttää.

Jos on tarpeen mahdollistaa se, että viranomaisen henkilörekisteristä voidaan luovuttaa tietoja kopioina ja sähköisessä muodossa laajemmin kuin julkisuuslain 16 §:n 3 momentissa säädetään, erityissäännös on otettava annettavaan lakiin. Erityissäännös on erityisesti tarpeen myös, jos tietoja asetetaan saataville yleisen tietoverkon kautta tai tietoja on tarkoitus luovuttaa ilman etukäteistä ja luovutuskohtaista käyttötarkoituksen selvittämistä. On otettava huomioon yksityiselämän suojan ja henkilötietojen suojan perusoikeusluonteesta johtuvat harkintamarginaalit. Erityisesti arkaluonteisia tietoja koskevien tietojen luovuttaminen tulee sitoa tarkkarajaisiin edellytyksiin välttämättömyyskriteerin täyttymisen varmistamiseksi.

Teknisen käyttöyhteyden avulla voidaan luovuttaa vain tiedot, joiden luovuttaminen on tarpeen, ja tähän on luotava tekniset ja toimivat erityisjärjestelyt sekä kunnossa oleva valvonta.

2.4 Laki maaseutuelinkeinorekisteristä

Laki maaseutuelinkeinorekisteristä on annettu vuonna 1994. Lakia on muutettu kolme kertaa (1025/1995, 301/2001 ja 305/2005). Vuonna 1995 lakiin lisättiin rikoslain kokonaisuudistuksen toiseen vaiheeseen liittyvien lakien muutosten yhteydessä salassapitovelvollisuuden rikkomista koskeva rangaistussäännös. Vuonna 2001 lakia muutettiin muun muassa tietojenluovutusta ja salassapitoa koskevien säännösten osalta. Lisäksi lakiin lisättiin säännös henkilötietoja koskevan lain suhteesta maaseutuelinkeinorekisteristä annettuun lakiin. Vuonna 2005 lain käyttötarkoitusta koskevaa pykälää muutettiin siten, että siihen lisättiin oikeus käyttää tietoja kasvinjalostajanoikeudesta annetun lain (789/1992) 6 c §:n mukaisen tilan oman siemenen käytöstä lajikkeen omistajalle suoritettavan korvauksen perinnän toteuttamiseen.

Maaseutuelinkeinorekisterin pääasialliset käyttötarkoitukset liittyvät viranomais-toimintoihin, joihin kuuluvat muun muassa maaseutuelinkeinohallinnon tukien käsittely ja valvonta, päätöksenteon valmistelu, toimenpiteiden suunnittelu ja niiden vaikutusten seuranta sekä tilasto- ja tutkimustehtävät.

Maaseutuelinkeinorekisteri muodostuu maaseutuelinkeinohallinnon tehtävien, erityisesti Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan hoidossa käytettävistä tietojärjestelmistä. Tärkeimpiä tietojärjestelmiä ovat yhdenntetty hallinto- ja valvontarekisteri, tukimaksurekisteri, eläinrekisterit, kiintiörekisterit, ns. markkina-järjestelmien rekisterit sekä muun muassa maa- ja metsätalousministeriön asiakasrekisterit.

Maaseutuelinkeinorekisterin ylläpidosta vastaa maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus, TIKE. Nautarekisterin teknisestä ylläpidosta vastaa kuitenkin osittain Maatalouden Laskentakeskus Oy.

Maaseutuelinkeinorekisteriä voivat maa- ja metsätalousministeriön ja TIKE:n lisäksi käyttää ja päivittää säädettyjen tehtävien edellyttämässä laajuudessa eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos, kasvintuotannon tarkastuskeskus, työvoima- ja elinkeinokeskusten maaseutuosastot, kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset, lääninhallitukset, kunnan eläinlääkärit ja tarkastuseläinlääkärit.

Maaseutuelinkeinorekisteristä annetun lain 4 §:ssä on lueteltu, mitä osarekistereitä voidaan muodostaa maaseutuelinkeinorekisteriä varten. Lisäksi 4 §:ssä säädetään, että näiden lisäksi voidaan perustaa säädettyjen tehtävien kannalta tarpeellisia toiminnallisia alarekistereitä. Maa- ja metsätalousministeriön antamilla asetuksilla on annettu tarkempia säännöksiä eräistä osarekistereistä. Keskeisimpiä asetuksia ovat maa- ja metsätalousministeriön päätös peltolohkorekisteristä (31/1999), maa- ja metsätalousministeriön asetus nautaeläinten merkitsemisestä ja rekisteröinnistä (1391/2006), maa- ja metsätalousministeriön asetus sikojen merkitsemisestä ja rekisteröinnistä (1296/2001), maa- ja metsätalousministeriön asetus lampaiden ja vuohien merkitsemisestä ja rekisteröinnistä (469/2005) ja maa- ja metsätalousministeriön asetus eläinvälittäjärekisteristä (1308/2001).

Maaseutuelinkeinorekisteristä annetun lain 7 §:ssä säädetään rekisteritietojen luovutuksesta sivullisille. Kyseisen säännöksen 1 momentin mukaan tietoja voidaan luovuttaa sivullisille rekisteriyksikön omistajan tai haltijan suostumuksella tai

toimeksiannosta (1 kohta), lain tai sen nojalla annetun määräyksen mukaisesti (2 kohta) tai tieteellisiin tutkimuksiin sekä tilastollisiin tarkoituksiin (3 kohta). Rekisteriyksiköllä tarkoitetaan lain 1 §:n mukaan maatiloja, metsätaloustitiloja, puutarhayrityksiä, turkistarhoja, porotalousyrityksiä ja muita maaseutuelinkeinohallinnon asiakkaita sekä yhtä tai useampaa tuotantoeläintä pitäviä tiloja tai muita eläintenpitoyksiköitä.

Maaseutuelinkeinorekisteristä annetun lain 7 §:n 2 momentin nojalla rekisteristä voidaan luovuttaa maaseutuelinkeinoja koskevaa tutkimusta ja neuvontaa varten rekisteriyksikön omistajan tai haltijan nimi- ja osoitetietoja sekä puhelinnumero sekä eräitä lain 11 §:n mukaisia julkisia tietoja muun muassa rekisteriyksiköiden peruslohkoista ja tutkimus- ja kehittämishankkeista.

Erityislaeissa säädetään myös tietojen luovuttamisesta maaseutuelinkeinorekisteristä. Esimerkiksi verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 18 §:n 3 momentin mukaan rekisteristä on luovutettava verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset tiedot. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen ja eläketurvakeskuksen tietojensaantioikeudesta säädetään maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969, muut. 650/2002) 19 b §:n 2 momentissa.

Maaseutuelinkeinorekisterin tiedot ovat maaseutuelinkeinorekisteristä annetun lain 11 §:n 1 momentin nojalla salassa pidettäviä, lukuun ottamatta asianomaisessa säännöksessä lueteltuja tietoja. Julkisia tietoja ovat muun muassa rekisteriyksikön omistajan tai haltijan nimi- ja osoitetiedot, rekisteriyksiköiden peruslohkojen nimi-, numero-, sijainti- ja pinta-ala tiedot sekä rekisterimerkintä peruslohkon tukikelpoisuudesta samoin kuin tiedot rekisteriyksiköiden toimialasta, tuotantosunnasta sekä maankäyttölajien pinta-aloista.

Maaseutuelinkeinorekisterilain 7 §:n 5 momentin mukaan rekisterin tietojen luovuttamisesta sivullisille päättää maa- ja metsätalousministeriö. Tämä koskee myös tietojen luovuttamista muun viranomaisen tarpeisiin silloin, kun siitä on laissa säädetty sekä tietojen luovuttamista rekisteröidyn suostumuksella silloin, kun kyse on useamman rekisteriyksikön tietojen luovuttamisesta. Maaseutuelinkeinorekisterin sisältämien henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan soveltuvin osin henkilötietojen suoja koskevia säännöksiä ja hyvää tietojenkäsittelytapaa.

Maaseutuelinkeinorekisterilakia on ehdotettu muutettavaksi syksyllä 2006 annetun Maaseutuviraston toimivaltuuksia koskevan hallituksen esityksen yhteydessä (HE 218/2006). Esityksessä on ehdotettu jonkin verran muutettavaksi muun muassa lain soveltamisalaa sekä rekisterin käyttötarkoitusta. Termi maaseutuelinkeinohallinto on ehdotettu korvattavaksi termillä maa- ja metsätalousministeriön toimiala, jotta myös Elintarviketurvallisuusviraston toimiala tulisi otettua huomioon kokonaisuudessaan. Lain säätämisen jälkeen tulleita uusia rekisterin käyttötarkoituksia ovat esimerkiksi rehuvalvonnassa rehualan toimijoiden rekisteröinti ja elintarvikevalvonnassa alkutuotantopaikkojen rekisteröinti. Kaikkien osarekistereiden rekisteritietojen käyttö on haluttu mahdollistaa yksiselitteisemmin hallinnon ja valvonnan lisäksi päätöksenteon valmisteluun, toimenpiteiden suunnitteluun, vaikutusten seurantaan, tilastokäyttöön sekä tutkimukseen.

Lakia on ehdotettu lisäksi muutettavaksi siten, että siinä todettaisiin Maaseutuviraston, Elintarviketurvallisuusviraston ja maa- ja metsätalousministeriön

tietopalvelukeskuksen pitävän rekisteriä kukin oman toimialansa osalta. Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus vastaisi tilastorekistereiden omistajana tilastotietoja varten perustettujen rekistereiden sisällöstä ja ylläpidosta. Tietopalvelukeskus vastaisi myös muiden maaseutuelinkeinorekisterilaissa tarkoitettujen hallinnollisten rekisterien ylläpidosta, ja maininta tästä on ehdotettu lisättäväksi lakiin. Sisältövastuu rekisteristä kuuluisi sille viranomaiselle, joka omistaa rekisterin. Hallinnollisten rekisterien sisällöstä vastaisivat Maaseutuvirasto, Elintarviketurvallisuusvirasto ja muut osarekistereitä omistavat viranomaiset. Maaseutuvirasto vastaa Maaseutuvirastosta annetun lain (666/2006) mukaan tehtäviensä hoitamiseksi tarvittavien, toimialaansa kuuluvien tietojärjestelmien tietosisällön ylläpidosta ja kehittämisestä.

Rekisteritietojen antamista ja luovutusta koskevaa pykälää on ehdotettu muutettavaksi siten, että rekisteritietojen luovuttamisesta sivullisille päättäisi rekisterin pitäjä. Maaseutuvirastolain mukaan tietojen luovuttamisesta vastaisi oman toimialansa osalta Maaseutuvirasto. Elintarviketurvallisuusvirasto ja maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus päättäisivät myös oman toimialansa osalta tietojen luovuttamisesta.

2.5 Maaseutuelinkeinojen eri rekistereihin liittyvää muuta lainsäädäntöä

Laki maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista

Vuoden 2007 alussa on eduskunnassa hyväksytty laki maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista (1443/2006). Lain 26 §:n mukaan tuen saaja on velvollinen antamaan tuen myöntävälle viranomaiselle tuettavaa toimenpidettä, sen edistymistä sekä tuen käyttöä koskevat oikeat ja riittävät tiedot. Laissa on säädetty seurannan tietojärjestelmästä, joka koostuu rekistereistä. Tietojärjestelmän avulla seurataan tukien rahoitusta, myöntämistä, maksamista, tarkastusta ja takaisinperintää sekä niiden vaikutuksia. Laissa on todettu, että rekistereiden ylläpidosta ja käyttämisestä säädetään maaseutuelinkeinorekisteristä annetussa laissa. Lisäksi paikallisella toimintaryhmällä on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada rekisteristä sille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot. Lain 41 §:ssä on säädetty tiedoista, jotka voidaan tallentaa tietojärjestelmään. Laissa on myös säännökset tietojen julkisuudesta, salassapidosta ja säilyttämisestä.

Elintarvikelaki

Elintarvikelaissa (23/2006) todetaan tietojen salassapidosta, että valvonnassa saatuja tietoja koskevasta salassapitovelvollisuudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa sekä valvonta-asetuksen 7 artiklassa. Salassapitovelvollisuuden estämättä voidaan lain noudattamista valvottaessa tai valvontaan liittyvää tehtävää suoritettaessa saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta, liike- tai ammattisalaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista kuitenkin luovuttaa valtion ja kunnan viranomaisille elintarvikelain mukaisia tehtäviä varten, syyttäjä-, poliisi- ja tulliviranomaisille rikoksen selvittämiseksi sekä ulkomaisille toimielimille ja tarkastajille, jos Euroopan yhteisön lainsäädännössä tai muussa Suomea sitovassa kansainvälisessä velvoitteessa niin edellytetään.

Elintarvikevirasto pitää valvonnan ohjausta ja kehittämistä sekä suorittamaansa valvontaa varten valtakunnallista rekisteriä kaikista elintarvikehuoneistoista, ensisaapumispaikoista, ensisaapumistoimijoista ja hyväksytyistä laboratorioista. Elintarvikelain mukaan alkutuotantopaikoista rekisteriä pitää maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus. Kunnat käyttävät ja pitävät alkutuotantopaikkarekisteriä ajan tasalla laissa säädettyjen tehtävien edellyttämässä laajuudessa.

Rekistereihin merkitään valvontakohteiden tunnistetiedot, suunnitellut ja suoritettavat valvontatoimenpiteet sekä vastaavat muut tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaiset valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot. Tunnistetietoja ovat toimijan nimi, osoite ja yritys- ja yhteisötunnus tai sen puuttuessa henkilötunnus sekä valvontakohteen nimi ja osoite. Hyväksytyistä laboratorioista rekisteriin merkitään lisäksi arvioinnin piirissä olevat määritysmenetelmät sekä tutkimuksista vastaavan henkilön nimi. Tiedot poistetaan rekisteristä kolmen vuoden kuluessa siitä, kun toimija on ilmoittanut valvontaviranomaiselle toimintansa lopettamisesta. Henkilötietojen keräämiseen ja tallettamiseen sekä rekisteriin tallennettujen tietojen käyttämiseen ja luovuttamiseen sovelletaan muutoin, mitä henkilötietolaissa (523/1999) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään.

Rehulaki ja eläinsuojelulaki

Rehulaissa (396/1998) on säännöksiä muun muassa toiminnanharjoittajan rekisteröitymisvelvollisuudesta ja ilmoitusvelvollisuuksista, valvontaviranomaisen pitämistä rekistereistä sekä salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta.

Eläinsuojelulaki (247/1996) sisältää säännöksiä ilmoitusvelvollisuuksista, salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta sekä muun muassa kanalarekisteristä. Eläinsuojelulain mukaan kanalarekisteri on maaseutuelinkeinorekisterin alarekisteri ja siihen sovelletaan kyseistä lakia.

Eläinten rekisteröintiin liittyvä lainsäädäntö

Eläimiin liittyvät rekisterit on toteutettu maaseutuelinkeinorekisterin osa- ja alarekistereinä. Rekistereitä ovat muun muassa tuotantoeläimiin liittyvät rekisterit, joita ovat rekisteri eläintenpitäjistä, eläinvälittäjistä, pitopaikoista ja eläimistä. Eläinrekistereitä ovat nautarekisteri, sikarekisteri ja lammas- ja vuohirekisteri. Lisäksi on olemassa vesiviljelyyn liittyviä rekistereitä, muihin kuin tuotantoeläimiin liittyviä rekistereitä, terveys- ja tautivalvontaan sekä -kartoitukseen liittyvät rekisterit sekä eläinten pitämiseen liittyvät rekisterit muussa lainsäädännössä. Tällaisia ovat muun muassa elintarvikelain mukainen rekisteri alkutuotantopaikoista, eläinsuojelulain mukainen rekisteri ilmoituksen- ja luvanvaraisesta eläintenpidosta, rehulain mukainen rekisteri rehuntuotannosta ja -käytöstä sekä lintuinfluenssadiirektiivin mukainen rekisteri siipikarjanpidosta.

Valtuuslait, eläinsuojelulain kanalarekisteriä koskevaa muutosta (220/2003) lukuun ottamatta, ovat ajalta ennen perustuslakia. Valtuussäännöksissä olevat puutteet vaikeuttavat merkittävästi eläinrekistereitä koskevan asetustasoisen sääntelyn antamista. Suuri osa rekistereistä perustuu yhteisötasoisin säädöksiin. Euroopan unionin kansanterveyttä ja eläinten terveyttä koskeva sääntely on varsin laajaa, ja asiaa koskevaa uutta yhteisötasoisia lainsäädäntöä annetaan jatkuvasti.

Yhteisösäädösten täytäntöönpanon sekä kansallisiin säädöstarpeisiin perustuvien uusien säännösten antamisen tulisi voida olla ripeää ja perustua riittäviin ja oikealla säädöstasolla oleviin valtuutussäännöksiin.

Eläimiin liittyvää rekisteröintiä koskevilla säännöksillä on erityinen perusoikeusliitännäisyys rekisteröitymisvelvollisuuteen liittyvien seikkojen kohdalla, sillä tällaista velvollisuutta on pidetty luvanvaraisuuteen rinnastuvana sääntelynä (PeVL 24/2000 vp ja 45/2001 vp). Siltä osin, kuin on tarpeen asettaa rekisteröityminen tietyn, eläimiin liittyvän toiminnan edellytykseksi, on otettava huomioon perustuslaissa turvattu elinkeinovapaus. Perustuslain 18 §:n mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Koska eläimiin liittyvän rekisteröinnin kohdalla rekisteröitymisvelvollisuuden taustalla on aina pyrkimys turvata eläinten terveyttä, elintarvikkeiden turvallisuutta, väestön terveyttä (jonka turvaaminen on säädetty perustuslain 19.3 §:ssa julkisen vallan velvollisuudeksi) sekä ympäristön terveyttä (PL 20 §), on elinkeinovapauden rajoittaminen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi ja turvaamiseksi perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävää. Näin ollen perusoikeuden rajoitusperusteen hyväksyttävyyksivaatimus täyttyy.

Nykytilanne, jossa pääosa edellä kuvattuja rekistereitä koskevasta säännöstöstä sisältyy lakia alemmanasteisiin säädöksiin, ei täytä nykyisen perustuslain asettamia vaatimuksia. Asetuksenantoperusteina käytetyt maaseutuelinkeinorekisterilain ja eläintautilain valtuussäännökset on suurelta osin annettu ennen uuden perustuslain voimaantuloa. Valtuussäännökset eivät täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden osalta pääsääntöisesti täytä asetuksen antamiseen valtuuttavia säännöksiä koskevia vaatimuksia.

Eläimiin liittyvää rekisteröintiä koskevat säännökset tulisi pääosaltaan sisällyttää lain tasolle. Ainakin rekisterin pitäjää, käyttäjää ja päivittäjää, rekisterin tarkoitusta, rekisteriin merkittäviä tietoja sekä niiden käsittelyä, säilyttämistä ja luovuttamista koskevat säännökset tulisi sisällyttää lakiin. Lakiin voitaisiin ja olisi myös tarkoituksenmukaista ottaa melko laajalti laissa tarkoitettuja rekistereitä koskevaa sääntelyä täsmentäviä ja täydentäviä valtuussäännöksiä. Näiden valtuussäännösten kohdalla on kuitenkin muistettava edellä esitetty edellytys sisällyttää keskeiset ja varsinkin perusoikeuksiin vaikuttavat asiaa koskevat säännökset lakiin. Eläinten rekisteröintiä koskevaa lainsäädäntöä uudistamaan onkin perustettu erillinen työryhmä. Eläinrekisterilaissa tulisi tuoda ilmi myös eläinrekisterien suhde maaseutuelinkeinorekisteriin ja ehdotettavaan maaseutuelinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä koskevaan lakiin.

2.6 Maaseutuelinkeinotilastoihin liittyvää sääntelyä

Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen tilastotuotanto perustuu kansallisiin ja kansainvälisiin säädöksiin. Kansallisia säädöksiä ovat laki maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta (1200/1992 muut. 667/2006), tilastolaki (280/2004), laki maaseutuelinkeinotilastoista (1197/1996) sekä laki maaseutuelinkeinorekisteristä. Asiaa koskevat Euroopan yhteisön tärkeimmät asetukset määrittävät tilastojen ja tiedonkeruun minimivaatimukset. Asetukset koskevat muun muassa rakennetutkimusta, viljakasveja, kotieläimiä ja teurastusta, maitotuotteita, kananmunia ja siipikarjaa sekä sikatuotantoa, nautaeläintuotantoa ja lammass- ja vuohituotantoa. Erilaisia tilastoperiaatteita on esimerkiksi Eurostatin

käytännösäännöissä, Euroopan neuvoston ministerikomitean suosituksessa tilastollisiin tarkoituksiin kerättyjen ja käsiteltyjen henkilötietojen suojelusta (No R (97) 18/30.9.1997) sekä YK:n tilastokomission vuonna 1994 hyväksymissä virallisen tilaston peruseriaatteissa.

2.7 Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta

Verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999), jäljempänä verojulkisuuslaki, mukaan jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta, verohallinnon hallussa olevasta verotusasiakirjasta siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, jollei verojulkisuuslaista muuta johdu. Verohallinto voi käsitellä ja antaa tietoja salassa pidettävästä verotusasiakirjasta salassapitovelvollisuuden estämättä verojulkisuuslain säännösten mukaisesti. Verotusasiakirjat, jotka koskevat verovelvollisen taloudellista asemaa, sekä muut sellaiset verotusasiakirjat, joista ilmenee tunnistettavissa olevaa verovelvollista koskevia tietoja, on kuitenkin pidettävä salassa laissa erikseen säädetyin poikkeuksin. Lain 5-9 ja 21 §:ssä on säädetty julkisiksi muun muassa tuloverotuksen, kiinteistöverotuksen ja yritys- ja yhteisötietojärjestelmän erikseen mainittuja tietoja.

Verohallinnon julkisia tietoja ovat pääsääntöisesti muun muassa vuosittain toimitetussa verotuksessa verovelvollisen nimi, syntymävuosi ja kotikunta. Samoin julkisia ovat ansiotulot, pääomatulot, ja verojen yhteismäärät sekä palautettavat ja maksettavat määrät veronkannossa. Edelleen julkisia verotustietoja ovat kiinteistövero ja kiinteistöverovelvollisen nimi. Tieto tulee julkiseksi kiinteistöverotuksen päätyttyä. Tieto verohallituksen laskemasta verotusarvosta tulee julkiseksi päätöksen tekemisestä ja verotusarvoa koskeva, veroviraston laskema tieto verotuksen päätyttyä. Julkisia tilinpäätöstietoja ovat pääsääntöisesti osakeyhtiöiden, osuuskuntien, vakuutusyhtiöiden ja -yhdistysten tuloslaskelmat ja taseet. Muiden verovelvollisten osalta julkisuus koskee niitä, jotka ovat velvollisia esittämään tilinpäätöksensä rekisteröitäväksi tai jotka ovat taseen osalta sitä vaatineet. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään merkittävät tunniste- ja perustiedot tulevat julkisiksi niiden rekisteriin merkitsemisen yhteydessä. Verohallinto voi pyynnöstä antaa tiedon, onko ennakkoperintälaissa tarkoitettu suorituksen saaja merkitty ennakkoperintärekisteriin tai arvonlisäverolaissa tarkoitettuun verovelvollisten rekisteriin, vaikka tietoa ei olisi merkitty yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin.

Tietojen antamisesta päättää verohallitus, kun asia koskee konekielistä tietojen luovuttamista tietojenkäsittelyn avulla ylläpidetyistä verohallinnon rekistereistä. Verovirasto päättää yksittäisinä otteina ja todistuksina luovutettavista tiedoista. Etuuksia maksaville useille eri tahoille tietoja voidaan antaa salassapitovelvollisuuden estämättä ja myös teknisen käyttöyhteyden avulla. Verohallitus voi salassapitosäännösten estämättä antaa yleisen tietoverkon kautta käytettävissä olevan, pientyönantajan maksu- ja ilmoituspalvelujärjestelmän kautta tunnistetulle palvelun käyttäjälle ennakonpidätystä varten tarpeelliset tiedot palvelun käyttäjän yksilöimistä verovelvollisista. Verohallinnolla on oikeus oma-aloitteisestikin antaa tietoja rikoslaissa tarkoitetuille eräille viranomaisille, yhteisöille ja säätiöille salassapitovelvollisuuden estämättä esimerkiksi eräistä rikosepäilyistä, maksuvelvollisuutensa mahdollisesti laiminlyöneistä työnantajista ja muista maksuvelvollisista sekä poliisille verovalvonnassa havaituista, liiketoimintakieltoon määrättyyn liittyvistä seikoista.

Verohallinto voi lisäksi salassapitovelvollisuuden estämättä antaa yksittäistapauksessa pyynnöstä verotustietoja verovelvollista koskevine tunnistetietoineen syyttäjä- ja esitutkintaviranomaisille niiden tehtävien suorittamista varten. Verohallinto voi salassapitovelvollisuuden estämättä antaa myös useille muille tahoille niiden tehtävien suorittamiseksi tarvittavia tietoja. Maataloustukia ja muita julkisia avustuksia myöntäville ja valvoville viranomaisille, julkisyhteisöille ja muille yhteisöille tuki- ja avustusasian käsittelyä varten tarpeelliset tiedot verovelvollista koskevine tunnistetietoineen tuen tai avustuksen erääntyneistä ja maksamatta jääneistä veroista voidaan luovuttaa asianomaisen suostumuksetta.

Verojäämiä koskevat tiedot voidaan julkaista verojen erikoisperintänä, jolloin julkaista voidaan mm. verovelvollisen nimi, toiminimi sekä liike- ja yhteisötunnus sekä kotikunta.

Korkein hallinto-oikeus ja hallinto-oikeus voivat julkaista päätöksiään sekä keskusverolautakunta ennakkoratkaisujaan siten, ettei siitä ilmene verovelvollisen nimeä tai muita tunnistetietoja. Verotusasiakirjat, kuten vaihtolovelvollisuuskin, ovat salaiset 50 vuotta asiakirjaan merkitystä päivästä tai verokauden päättymistä seuraavan vuoden alusta lukien.

Verotietoja ei ole julkaistu internetissä, koska henkilötietolaki ei mahdollista niiden julkaisemista kyseisellä tavalla.

2.8 Yritystuet ja niiden käsittely kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalla

Yritys- ja yhteisötietolakia (244/2001) sovelletaan yrityksiä ja yhteisöjä koskevien tunniste- ja perustietojen ilmoittamiseen, keräämiseen ja tallentamiseen yritys- ja yhteisötietojärjestelmään, järjestelmän ylläpitämiseen ja siihen sisältyvien tietojen luovuttamiseen. Lain mukaan jokaisella on oikeus saada rekisterin merkinnöistä tietoja, otteita ja todistuksia. Tietoja voidaan julkisuuslain estämättä luovuttaa myös sähköisessä muodossa.

Syksyllä 2006 on eduskunnan käsiteltäväksi annettu kauppa- ja teollisuusministeriön valmisteleva hallituksen esitys laiksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä (HE 249/2006). Lain tarkoituksena on säännellä yritysasiakkaiden tietojen käsittelyä kauppa- ja teollisuusministeriön ylläpitämässä tietojärjestelmässä. Esityksen tarkoituksena on uuden tietojärjestelmän avulla parantaa valtionhallinnon ja esityksessä mainittujen muiden organisaatioiden yhteistoimintaa yrityksille suunnatuissa avustus-, rahoitus-, kehittämis- ja neuvontapalveluissa ja siten parantaa yritysten toimintaedellytyksiä. Esityksen tarkoituksena on myös yrityksille tarjottavien palvelujen yhteensovittaminen ja yritystukien valvonnan tehostaminen. Esitys sisältää lisäksi tarpeelliset säännökset yritysten liike- ja ammattisalaisuuksien suojaamisesta sekä henkilötietojen käsittelystä.

Tietojärjestelmän tärkeänä päämääränä olisi synnyttää yksi tietojärjestelmä niin sanotuksi työkalutietojärjestelmäksi, jonka tietoja hyödyntämällä tai jonka kautta mahdollisimman monet toiminnot voitaisiin suorittaa. Tietojärjestelmän kautta, siten kuin siitä erikseen säädetään, pystyttäisiin olemaan yhteydessä niihin rekistereihin ja tietojärjestelmiin, jotka sisältävät tarpeellista tietoa asiakkaiden palvelemiseksi ja yritystukien valvomiseksi. Tietojärjestelmää hyödyntäisivät yrityspalveluissaan myös maa- ja metsätalousministeriö, työministeriö, teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus, valtion erityisrahoitusyhtiö Finnvera Oyj, Maaseutuvirasto ja

työvoimatoimistot. Rajoitetumpaa oikeutta tietojärjestelmän käyttöön esitetään myös valtion osittain rahoittamalle ja ohjaamalle Finpro ry:lle, jonka toiminta tukee ja täydentää viranomaisten yrityksille tuottamia yrityspalveluja.

Hallituksen esityksestä on annettu talousvaliokunnan mietintö (TaVM 24/2006 vp), jossa todetaan, että hallituksen esityksessä ei ole esitetty perustuslaissa edellytetyjä välttämättömiä syitä, joiden mukaan tietojärjestelmän kaikki, myös muun lainsäädännön nojalla julkiset tiedot olisi pidettävä salassa. Pykälää on siten muutettu niin, että salassa pidettäviä ovat vain yrityksen ja sen vastuuhenkilöitä koskevat luottotiedot. Luottotietojen salassapitokaan ei vaikuta viranomaisten päätösten ja muiden asiakirjojen julkisuuteen. Muutoin tietojärjestelmään talletettujen tietojen julkisuuteen sovellettaisiin julkisuuslakia. Esitys on hyväksytty eduskunnassa tammikuussa 2007 talousvaliokunnan esittämin muutoksin.

Kauppa- ja teollisuusministeriössä on laadittu julkisuuslain soveltamista yritystukihakemuksiin koskeva menettelyohje, joka on lähetetty myös työvoima- ja elinkeinokeskusten yritysosastojen käyttöön. Hakemusten käsittelyssä keskeisen salassa pidettävyyden perusteen muodostaa se, onko jokin asia katsottava liikesalaisuuden piiriin kuuluvaksi joko yksityisen henkilön tai yhteisön kannalta. Ohjeessa todetaan, että lainkäytössä liikesalaisuuskäsitettä on tulkittu laajasti ja sen osapuolen eduksi, jonka hyväksi salassa pidettävyys on säädetty. Liikesalaisuuksiksi on tällöin yleensä katsottu kaikki sellaiset liiketoimintaa koskevat tiedot, jotka eivät nimenomaan ole julkisia. Tuen myöntämistä koskevan hakemuksen katsotaan olevan asianosaisjulkinen eli vain asianosaisella olisi oikeus saada itseään koskeva asiakirja käyttöönsä, koska hakemus sisältää liikesalaisuuden piirissä olevia asioita. Hankeselvitysraportin katsotaan myös olevan asianosaisjulkinen. Esimerkiksi yritysoston, kauppa- ja teollisuusministeriön, muiden viranomaisten tai Finnvera Oyj:n toisilleen antamien lausuntojen katsotaan olevan asianosaisjulkisia, ja muutoin liikesalaisuuden piirissä.

Yritysoston tai kauppa- ja teollisuusministeriön myönteinen tukipäätös katsotaan julkiseksi asiakirjaksi siltä osin kuin se ei sisällä salassa pidettäviä tietoja. Noudatetun käytännön mukaan tukipäätöksistä on yleensä ilmoitettu yrityksen nimi, tukimuoto, tuen markkamäärä ja tuen prosenttiosuus. Kielteinen tukipäätös ei ole julkinen, koska asiakirja voi aiheuttaa taloudellista vahinkoa päätöksensaaajalle. Tuen takaisinperintäpäätöksen katsotaan olevan julkinen asiakirja siltä osin kuin se ei sisällä salassa pidettäviä asioita.

3 Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö

Euroopan neuvoston puiteissa on 1981 tehty yleissopimus yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä (SopS 36/1992), jäljempänä tietosuojasopimus. Sopimuksen yhteydessä on hyväksytty suositus. Sopimus tuli Suomen osalta voimaan huhtikuussa 1992. Sopimuksen keskeinen periaate on tietojen laatua koskeva käyttötarkoitussidonnaisuus. Sopimuksen tarkoituksena on turvata jokaiselle yksilölle sopimusosapuolten alueella hänen oikeutensa ja perusvapautensa ja erityisesti hänen oikeutensa yksityisyyteen henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä. Sopimuksessa määritellään ne tietosuojan peruseriaatteet, jotka sopimuksen osapuolet sitoutuvat toteuttamaan lainsäädännössään yksityisyyden suojaamiseksi henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä. Sopimus asettaa arkaluonteisten tietojen käsittelyn edellytykseksi

kansallisen lainsäädännön takaaman riittävän turvan. Sopimus edellyttää myös, että henkilötietojen suojaamiseksi ryhdytään asianmukaisiin toimiin. Sopimuksessa ei ole määräyksiä tietojen luovuttamisesta.

Tietosuojasopimuksen pohjalta on annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 95/46/EY, jäljempänä tietosuojadirektiivi. Direktiivin tavoitteena on turvata yksilöille heidän perusoikeutensa ja -vapautensa ja erityisesti heidän oikeutensa yksityisyyteen henkilötietojen käsittelyssä. Henkilötietojen käsittelyn määritelmä on laaja ja se kattaa muun muassa tietojen keräämisen, tallettamisen, käytön ja luovuttamisen. Rekisteritietojen käsittelyn on oltava asianmukaista ja laillista. Tietoja saa kerätä tiettyä nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten eikä niitä saa käsitellä myöhemmin tarkoitusta vastaamattomalla tavalla. Tietojen on oltava direktiivin mukaan asianmukaisia ja olennaisia eivätkä ne saa olla liian laajoja siihen tarkoitukseen mihin ne on kerätty ja missä niitä myöhemmin käsitellään. Tietojen tulee olla myös täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä, ja luovutettavan tiedon tulee olla tarpeellinen aiottuun käyttötarkoitukseen. Luovutettavaa tietoa ei saa myöskään käyttää, jos tietoja pyydetessä esitetty syy ei vastaa varsinaista käyttötarkoitusta. Käyttötarkoitukseensa nähden puutteelliset tai virheelliset henkilötiedot on poistettava tai korjattava. Näiden tietojen käyttöä tutkimus- ja tilastotarkoituksiin ei pidetä yhteensopimattomana alkuperäisen käyttötarkoituksen kanssa.

Maaseutuelinkeinorekisteriin kuuluu useita osarekistereitä, joita käytetään maaseutuelinkeinohallinnon kansallisiin ja Euroopan unionin jäsenyydestä johtuviin viranomaistehtäviin.

Muun muassa peltolohkorekisterin muodostamisesta on säädetty neuvoston asetuksessa yhteisen maatalouspolitiikan suoria tukijärjestelmiä koskevista yhteisistä säännöistä ja tietyistä viljelijöiden tukijärjestelmistä sekä asetusten (ETY) N:o 2019/93, (EY) N:o 1452/2001, (EY) N:o 1453/2001, (EY) N:o 1454/2001, (EY) N:o 1868/94, (EY) N:o 1251/1999, (EY) N:o 1254/1999, (EY) N:o 1673/2000, (ETY) N:o 2358/71, (EY) N:o 1254/1999 ja (EY) N:o 2529/2001 muuttamisesta (EY) N:o 1782/2003. Peltolohkorekisteriä käytetään muun muassa pinta-alaperusteisten maataloustukien pinta-alojen ristiin tarkastuksissa, maasto- ja kaukokartoitusvalvonnoissa sekä maataloushallinnon sisäisessä ja EU:n komissiolle tapahtuvassa raportoinnissa.

Yhteisen maatalouspolitiikan suoria tukijärjestelmiä koskevista yhteisistä säännöistä ja tietyistä viljelijöiden tukijärjestelmistä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1782/2003 säädettyjen täydentävien ehtojen, tuen mukauttamisen ja yhdenmetyt hallinto- ja valvontajärjestelmän soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 796/2004 on säädetty tietojärjestelmistä ja rekisterihallinnosta maksajavirastotehtävien yhteydessä.

EY:n varainhoitoasetuksen muutosta (EY) N.O 1995/2006 sovelletaan vuoden 2007 alusta lukien, ja tämän asetuksen ja muun muassa komission asetuksen (EY) N:o 1974/2006 mukaan tiedot viljelijöiden saamista maataloustuista on julkaistava vuoden 2008 alusta lukien.

4 Maaseutuelinkeinoiniin liittyvien tietojen julkisuudesta ja salassapidosta

Maaseutuelinkeinorekisterin tiedot ovat maaseutuelinkeinorekisteristä annetun lain (1515/1994) 11 §:n mukaan pääsääntöisesti salassa pidettäviä ja niiden käsittelyyn osallistuvat ovat vaitiolovelvollisia. Julkiseksi on erikseen säädetty liike- ja yhteisötunnuksen luovuttamisesta annetun lain mukaiset tiedot, rekisteriyksikön omistajien ja haltijoiden nimi- ja osoitetiedot, rekisteriyksiköiden peruslohkojen nimi-, numero-, sijainti- ja pinta-alatiedot, rekisterimerkintä peruslohkon tukikelpoisuudesta, tiedot yritysten ja yhteisöjen sekä ammatinharjoittajien toimialasta, tuotantosuunnasta, maankäyttölajien pinta-aloista ja lisäksi tiettyjen tutkimus- ja kehittämishankkeiden nimistä, niiden keskeisestä sisällöstä ja tavoitteista, kustannusarviosta sekä rahoituslähteestä sekä tiedot näiden hankkeiden vastuullisen toteuttajan nimistä, osoitteista ja puhelinnumeroista.

Lain 7 §:n mukaan rekisterin tietojen luovuttamisesta sivullisille päättää maa- ja metsätalousministeriö ja tietoja voidaan antaa vain tiettyihin käyttötarkoituksiin.

Mikäli tietoa tarvitseva pyytää esimerkiksi kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselta nähtäväkseen tiettyä tukihakemusta tai yksittäistä tukipäätösasiakirjaa, niiden julkisuus tulee harkittavaksi viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) säännösten mukaisesti. Julkisuuslaissa pääsääntönä on asiakirjojen julkisuus ja salassapitoperusteista säädetään lain 24 §:ssä. Salassapitoperusteet tulee harkita aina tapauskohtaisesti. Korkein hallinto-oikeus on 18.9.2006 antamassaan ratkaisussa (KHO:2006:64) todennut, että maaseutuelinkeinorekisterin tiedot ovat salassa pidettäviä, mutta yksittäisten hallintopäätösten julkisuus tulee ratkaista julkisuuslain säännösten perusteella. Näin ollen tietoa haluavat voivat pyytää tukipäätöksistä tietoja kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisilta tai työvoima- ja elinkeinokeskuksilta, joiden hallussa tukipäätökset ovat. Nämä viranomaiset ratkaisevat tietojen luovuttamisen julkisuuslain säännösten perusteella.

Käytännössä sekä maaseutuelinkeinorekisterilain että julkisuuslain soveltaminen on aiheuttanut tulkinnallista epäselvyyttä maaseutuelinkeinohallinnossa eli sekä työvoima- ja elinkeinokeskuksissa että kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisissa. Se, mitkä kaikki tiedot voidaan katsoa rekisteritiedoksi ja mitkä taas ovat julkisuuslain tarkoittamia asiakirjoja, ei ole riittävän selvää. Myös tiedonluovutusten hinnoittelu on aiheuttanut sekaannuksia.

Valtioneuvoston yleisistunnossa 19.10.2006 maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain muuttamista koskevan hallituksen esityksen käsittelyn yhteydessä valtioneuvosto antoi lausuman, jonka mukaan maaseutuelinkeinorekisterilain uudistamistyöryhmä ottaa esityksessään huomioon uuden perustuslain vaatimukset ja EU:ssa valmisteilla olevan varainhoitoasetuksen muutokset. EU:n asetus tulee sisältämään säännökset yhteisön varoista maksettavien tukitietojen julkisuusperiaatteista. Laki tullaan lausuman mukaan uudistamaan edellä mainittujen muutosten perusteella siten, että tukitiedot tulevat julkisiksi vuoden 2007 aikana.

5 Nykytilan arviointi

Hallitusmuodon uudet perusoikeuksia koskevat säännökset tulivat voimaan 1 päivänä elokuuta 1995 eli maaseutuelinkeinorekisteristä annetun lain vahvistamisen ja voimaantulon jälkeen. Perusoikeussäännökset on sittemmin siirretty sellaisinaan uuteen perustuslakiin.

Perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetään, että jokaisen yksityiselämä on turvattu ja että henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan mukaan edellä mainittu viittaus henkilötietojen suojasta edellyttää perusoikeusuudistuksen tarkoituksen mukaisesti lainsäätäjän säätävän tästä oikeudesta. Perustuslaki jättää kuitenkin sääntelyn yksityiskohdat lainsäätäjän harkintaan. Lainsäätäjän liikkuma-alaa rajoittaa kuitenkin se, että henkilötietojen suoja osittain sisältyy samassa momentissa turvattuun yksityiselämän piiriin (PeVL 14/2002).

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että henkilötietojen suojan kannalta tärkeitä sääntelykohteita rekisteröinnissä ovat rekisteröinnin tavoite, rekisteröitävien henkilötietojen sisältö, niiden sallitut käyttötarkoitukset mukaan luettuna tietojen luovutettavuus sekä tietojen säilytysaika henkilörekistereissä ja rekisteröidyn oikeusturva. Näiden seikkojen sääntelyn lain tasolla tulee olla kattavaa ja yksityiskohtaista. Myös tietojen luovuttamisesta teknisen käyttöyhteyden avulla on säädettävä lailla (PeVL 14/2002).

Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta.

Maaseutuelinkeinorekisterin voimaantulon jälkeen on annettu henkilötietolaki (523/1999) ja laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999). Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetulla lailla vähennettiin viranomaistoiminnan salassapitosäännöksiä ja yhtenäistettiin salassapidon perusteita. Lain tavoitteena oli lisätä viranomaistoiminnan avoimuutta ja kansalaisten tietojensaantioikeutta. Lain salassapitoperusteista tulisi poiketa vain pakottavista ja poikkeuksellisista syistä. Yleisenä tavoitteena on, että muissa laeissa ei olisi omia salassapitoperusteita, vaan julkisuuslaista tulisi löytyä kaikki viranomaisten asiakirjojen salassapitosäännökset.

Maaseutuelinkeinorekisteristä annettua lakia on tarpeen uudistaa ensinnäkin henkilötietojen suojan osalta. Voimassa olevassa laissa ei ole täsmällisesti säädetty esimerkiksi rekisteröitävien henkilötietojen sisällöstä. Laissa ei myöskään ole säännöstä rekisterin tietojen säilytysajoista. Tähän on myös eduskunta kiinnittänyt huomiota lausumassaan liittyen vastaukseen (198/2000 vp) hallituksen esitykseen laiksi maaseutuelinkeino-rekisteristä annetun lain muuttamisesta (HE 165/2000).

Maaseutuelinkeinorekisteristä annettu laki edellyttää uudistamista myös rekisteritietojen julkisuutta koskevien säännösten osalta. Lain tiedot ovat pääsääntöisesti salassa pidettäviä. Laki ei sen vuoksi ole sopusoinnussa perustuslain 12 §:n 2 momentin ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain säännösten tavoitteiden kanssa. Lisäksi nykyinen laki on tietojen luovutussäännösten osalta

tulkinnanvarainen ja kaipaa selkiyttämistä. Joillekin tietoja tarvitseville tahoille, kuten ympäristöviranomaisille, ei nykyisin voida luovuttaa tietoja tarkoituksenmukaisella tavalla. Laki ei myöskään vastaa niitä tarpeita, joita on erilaisilla maaseutuelinkeinoja koskevaa neuvontaa ja ei-tieteellistä tutkimusta harjoittavilla yksityisillä tahoilla. Maaseutuelinkeinorekisterilain ja julkisuuslain soveltamistilanteet eivät myöskään ole riittävän selvät, vaikka korkein hallinto-oikeus antoikin syksyllä 2006 ratkaisun, jossa pyrittiin selventämään tiedonluovutussäännösten suhdetta. Osittain tietoja ja asiakirjoja luovutetaan työvoima- ja elinkeinokeskuksista sekä kunnista ja selkeästi rekisterilainsäädännön alaan kuuluvia tietoja edelleen maa- ja metsätalousministeriöstä.

Maaseutuelinkeinorekisterilain soveltamisalaan kuuluu suuri määrä erilaisia rekistereitä, ja tämä kokonaisuus on vaikeasti hallittavissa. Sitä, mitkä kaikki rekisterit kuuluvat juuri maaseutuelinkeinorekisteriin, ei ole täsmällisesti määritelty.

6 Lainsäädännön uudistamisen vaihtoehdot

Työryhmä on tarkastellut yhtenä vaihtoehtona sitä, että maaseutuelinkeinorekisterilakia muutettaisiin vain joiltain osin koskien muun muassa julkisuus säännöksiä, toisena vaihtoehtona kattavaa kaikkien alarekisterien tietosisältöjen kirjaamista lakiin ja kolmantena sitä, että lakia uudistettaisiin myös perusteiltaan niin, että uusi laki olisi vain tietojen hallinnointia koskeva laki, ja mahdolliset rekisterien tietosisältöjen kirjaamiset toteutettaisiin tarvittaessa substanssilaeissa.

Lain muuttaminen pääasiassa vain julkisuus säännösten osalta

Maaseutuelinkeinorekisterilakia olisi mahdollista muuttaa vain osittain siten, että laki jäisi perusteiltaan ennalleen. Lakiin tehtäisiin vain välttämättömiä muutoksia etupäässä tietojen julkisuus säännösten osalta. Koska laissa on kuitenkin paljon myös muita muutostarpeita, ja koska laki on myös rakenteeltaan uudistamisen tarpeessa, työryhmä ei pitänyt tätä vaihtoehtoa perusteltuna.

Rekisterien tietosisällön kirjaaminen lakiin

Maaseutuelinkeinorekisterilain säännökset koskevat hyvin monia niin sanottuja maaseutuelinkeinorekisterin alarekistereitä. Näiltä osin kaikkien alarekisterien tietosisältöjä ei ole kattavasti kirjattu lakiin. Oikeusministeriöstä on esitetty näkemys, ettei tukijärjestelmärekisterien kuten maa- ja metsätalousministeriön rekisterien tietosisältöjä ole tarpeen kirjata lakiin, vaikka näin on usein käytännössä kuitenkin tehty. Työryhmä on katsonut, että mikäli tietosisältöjen kirjaaminen katsotaan tarpeelliseksi, se on tarkoituksenmukaisinta tehdä eri tukijärjestelmiä koskevissa erillislaeissa.

Tietojen hallinnointia koskeva laki

Kolmantena vaihtoehtona on tarkasteltu mahdollisuutta uudistaa lakia perusteellisemmin niin, että uusi laki olisi etupäässä maaseutuelinkeinohallinnon asiakastietojen hallinnointia koskeva laki, jossa säädettäisiin viranomaisten ja muiden tietojärjestelmän tietojen saantiin oikeutettujen tahojen oikeuksista ja velvoitteista tietojen käytössä. Pääosin noudatettaisiin julkisuuslain ja henkilötietolain säännöksiä,

mutta esimerkiksi teknisestä käyttöyhteydestä ja tietojen säilytysajoista säädettäisiin erikseen. Työryhmä on pitänyt tätä vaihtoehtoa tarkoituksenmukaisimpana.

7 Työryhmän ehdotukset

7.1 Lain uudistamisen tavoitteet ja linjaukset

Työryhmä toteaa, että lain ja tietojen käsittelyn tarkoituksen sekä lain soveltamisalan on käytävä selkeästi ilmi säädettävästä laista ja sen perusteluista. Lain suhde asiakirja-aineistoon, joka syntyy tukien käsittelyssä, tulee myös selkiyttää, ja koko tietoketju tulee saada mukaan lain soveltamisalaan.

Säädettävän lain tulisi olla tietohuolto- ja tietokokonaisuuden hallinnointia koskeva laki. Substanssilaeissa puolestaan olisi tarkemmat säännökset viranomaisten tietojen keräämisoikeudesta, rekisteröitymisvelvoitteesta sekä tarvittaessa rekisterien tietosisällöistä. Säädettävässä tietojen hallinnointia koskevassa laissa annettaisiin viranomaisille ja muille tietojen käyttöön oikeutetuille tahoille velvoitteet, joiden mukaan tietoja voidaan käyttää, sekä säädettäisiin myös viranomaisten oikeuksista tietojen käytössä. Oikeus käyttää tiettyä tietoa, mahdollisuus tietojen yhteiskäyttöön sekä se, missä laajuudessa tietoja käytetään, tulisi määritellä laissa. Tietojen käytön valvonta tulee järjestää tarkoituksenmukaisesti.

Suhde perustuslakiin sekä muihin henkilötieto- ja julkisuuslakeihin tulee saada selkeäksi ja käytännössä toimivaksi. Salassapitoa, julkisuutta ja tietojen antamista koskevat säännökset tulee saattaa vastaamaan julkisuus- ja tietosuojalainsäädäntöä. Työryhmä ehdottaa, että tietojen ja asiakirjojen julkisuuteen, niiden luovuttamiseen ja luovuttamisesta perittäviin maksuihin sovellettaisiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia ja henkilötietojen käsittelyyn henkilötietolakia, jollei laissa toisin säädettäisi. Ehdotettavan lain säännöksiä sovellettaisiin siten ensisijaisina julkisuuslakiin ja henkilötietolakiin nähden.

Julkisuusperiaatteen, salassapidon ja yksityisyyden suojan sekä tietosuojan periaatteet tulee työryhmän ehdotuksen mukaan sovittaa yhteen siten, että tietojen käyttö viranomaisten toimintojen apuna sekä tietojen yhdistäminen sekä eri rekisterien ristiin käyttö on tarpeen mukaan mahdollista kuitenkin siten, että tarkoituksenmukainen julkisuus toteutetaan yksilön suojaa loukkaamatta. Teknisestä käyttöyhteydestä tulee säätää laissa. Ehdotettava laki voisi julkisuus- ja salassapitosäännöstensä osalta pitkälti vastata muun muassa lakia verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta. Tietoihin ja asiakirjoihin sovellettaisiin siten aiemmin mainitulla tavalla pääsääntöisesti julkisuuslakia, ja erikseen säädettäisiin salassa pidettävistä seikoista sekä salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta. Salassa pidettäviä tietoja olisivat ainakin asiakasta koskevat luottotiedot, tiedot valtioneuvostosta ja takauksen kohteena olevien lainojen määrästä, lainamuotoisiin tukiin liittyvät tiedot lainojen määrästä, asiakkaan taloudellista asemaa koskevat tiedot sekä tiedot asiakasta koskevasta tarkastuksesta ja valvonnasta.

Maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmiin voitaisiin työryhmän ehdotuksen mukaan tallettaa asiakkaan suullisesti, kirjallisesti tai sähköisesti antamia tietoja. Tietoja voitaisiin käyttää vain siihen tarkoitukseen, johon ne on kerätty tai johon niitä on oikeus käyttää laissa säädettyjen tehtävien edellyttämässä laajuudessa. Hallinnollisiin tarkoituksiin kerättyjä tietoja voitaisiin kuitenkin käyttää myös tilastollisiin

tarkoituksiin. Tietojärjestelmiin voitaisiin tallettaa myös muilta viranomaisilta ja viranomaistehtäviä hoitavilta tahoilta laissa säädettyjä tehtäviä varten saatuja tietoja.

Euroopan yhteisö edellyttää tiettyjen tietojen keräämistä ja merkitsemistä rekisteriin sekä näiden tietojen käyttöä. Keskeisimmät tukirekisterit ovat suoraan EU:n säätelemiä. Neuvoston ja komission asetuksissa säädetyt seikat tulee ottaa tarkoituksenmukaisella tavalla huomioon lakia uudistettaessa. Myös komission toimenpiteet tukien julkistamisen osalta tulee ottaa huomioon siten, että neuvoston ja komission asetusten velvoitteet julkistamisesta voidaan toteuttaa vuoden 2008 alusta lukien. Tuensaajista tulee muun muassa EY:n varainhoitoasetuksen mukaan julkaista vuosittain luettelo, josta käy ilmi tuensaajan nimi, tukityyppi sekä julkisen rahoituksen määrä. Luettelon toteutustapa on jätetty melko pitkälti kansallisesti harkittavaksi. Siltä osin kuin asiassa on kansallista harkintavaltaa, työryhmä pitää hyvänä menettelyä, jota noudatetaan Suomessa myös muiden vastaavien luetteloiden ja tietojen kuten verotustietojen julkistamisessa.

Maaseutuvirasto, Elintarviketurvallisuusvirasto sekä maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus hallinnoisivat työryhmän ehdotuksen mukaan maaseutuelinkeinohallinnon rekistereitä ja muita tietojärjestelmiä sekä vastaisivat talletettujen tietojen oikeellisuudesta kukin oman toimialansa osalta. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriöllä, työvoima- ja elinkeinokeskusten maaseutuosastoilla, kuntien maaseutuelinkeino- ja elintarvikevalvontaviranomaisilla, lääninhallituksilla ja kunnaneläinlääkäreillä olisi oikeus nykyiseen tapaan käyttää ja päivittää asiakastietoja säädettyjen tehtäviensä edellyttämässä laajuudessa. Viranomaiset voisivat käyttää tietojärjestelmiin talletettuja asiakastietoja maaseutuelinkeinohallinnon tukien hallinnointiin ja valvontaan sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvinterveyttä, maatalouden tuotantopanoksia, maataloustuotteita ja elintarvikkeita koskevan lainsäädännön noudattamisen valvontaan, mainittuja tehtäviä koskevan päätöksenteon valmisteluun, toimenpiteiden ja hankkeiden suunnitteluun ja niiden vaikutusten seurantaan, tilastollisiin tarkoituksiin ja tutkimukseen. Lisäksi tietoja voitaisiin käyttää kasvinjalostajanoikeudesta annetun lain (789/1992) 6 c §:n mukaisen tilan oman siemenen käytöstä lajikkeen omistajalle suoritettavan korvauksen perinnän toteuttamiseen sen mukaan kuin siitä säädetään mainitussa laissa.

Tietoja voitaisiin luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti muille viranomaisille tai viranomaistehtäviä hoitaville tahoille laissa tai sen nojalla säädettyä tehtävää tai velvoitetta varten. Tällöin luovutuksensaajan on ennen tietojen luovuttamista esitettävä selvitys tietojen suojaamisesta. Luovutuksensaaja saa luovuttaa edelleen sähköisessä muodossa saamiaan tietoja ainoastaan laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Työryhmä ehdottaa lisäksi, että tietoja voitaisiin luovuttaa käytettäväksi toisen viranomaisen tietojärjestelmään talletettujen tietojen kanssa yhdistettäväksi siten, että vain asiakkaan välttämättömiä tunnistetietoja käytetään ja vain laissa erikseen määriteltyyn tarkoitukseen. Eri viranomaistahot seuraisivat tietojen tarkoituksenmukaista käsittelyä ja huolehtisivat siitä, että asiakastiedot on asianmukaisesti suojattu luvatonta käsittelyä ja käyttöä vastaan.

Työryhmä ehdottaa, että tietojen luovutus päätökset tehtäisiin keskushallintotasolla siten, että maa- ja metsätalousministeriö, maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus, Elintarviketurvallisuusvirasto sekä Maaseutuvirasto päättäisivät tietojen luovuttamisesta kukin oman toimialansa osalta. Yksittäisiä tietoja ja asiakirjoja

voisivat lisäksi luovuttaa työvoima- ja elinkeinokeskusten maaseutuosastot sekä kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset hallussaan olevien asiakirjojen osalta. Työryhmä esittää, että tietoja voitaisiin luovuttaa markkinointitarkoituksiin samassa laajuudessa kuin nykyisin, eli tietojen luovuttamiseen tarvittaisiin nimenomainen suostumus.

Työryhmä ehdottaa, että maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmissä olevat asiakasta koskevat tiedot poistettaisiin viimeistään 10 vuoden kuluttua siitä, kun asiakasta koskevia tietoja on viimeksi käsitelty, ellei tiedon säilyttäminen pidempään ole välttämätöntä lakiin tai asetukseen perustuvan tehtävän hoitamiseksi, vireillä olevan asian takia taikka Euroopan yhteisön tai muun lainsäädännön mukaisen tarkastuksen suorittamiseksi.

Erillisiä maatalousalan lakeja, muun muassa tukiin liittyviä lakeja, tulee tarkistaa uuden lain antamisen myötä. Niin sanottuihin substanssilakeihin tulee uuden lain antamisen yhteydessä nykyistä tarkemmin kirjata tietojen antovelvollisuudet ja tietojen keräämisoikeus sekä tarvittaessa rekisterien tietosisällöt. Mikäli tämä ei ole mahdollista, tulee ehdotettava, maaseutuelinkeinorekisterilain korvaava laki, säätää sellaiseksi, että siihen on kirjattu kyseiset asiat riittävällä tarkkuudella. Esimerkiksi markkinatukijärjestelmien osalta ei ole annettu substanssilainsäädäntöä, vaan tietojen keräämisoikeus perustuu tällä hetkellä ainoastaan maaseutuelinkeinorekisterilakiin. Työryhmä toteaa, että lakiehdotus tulee valmistella siten, että kyseinen tilanne otetaan huomioon.

7.2 Vaikutukset

Maaseutuelinkeinohallinnon rekisterikokonaisuus säilyy lainmuutoksesta huolimatta melko ennallaan. Rekisterinpidon kustannuksissa ei siten tapahdu muutosta. Toteutuessaan tarkoituksenmukaisella tavalla tietojärjestelmien tietojen yhteiskäyttöisyys tuo säästöjä eri viranomaisille.

Tietojen luovuttamisista voidaan periä julkisuulain mukaan maksu. Tällä hetkellä maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus perii rekisteritietojen luovuttamisesta maksun, eikä hallinnon saamien tulojen arvioida lainmuutoksen johdosta juurikaan nousevan.

Tietojärjestelmiin talletettujen tietojen luovuttaminen keskitetysti keskushallintotasolta sekä muun muassa tietojen käytön valvonta edellyttää tietojärjestelmän kehittämistä tarkoitukseen sopivaksi. Tämä tulee aiheuttamaan hallinnolle jonkin verran kustannuksia.

Tietojen luovuttamispäätökset tehtäisiin jatkossa nykyistä useammassa viranomaisessa, mutta se selkiyttäisi muun muassa viranomaisten vastuuta tietojen oikeellisuudesta.

MMM:n vuonna 2007 julkaisemat työryhmämuistiot

- 2007:1 Maatalouspolitiikan vaihtoehdot –työryhmä
Loppuraportti
ISBN 978-952-453-314-0
- 2007:2 Peltobiomassa, liikenteen biopolttonesteet ja biokaasu -jaosto
Loppuraportti
ISBN 978-952-453-315-7
- 2007:3 Patoturvallisuustyöryhmän loppuraportti
ISBN 978-952-453-317-1
- 2007:4 Rapport från arbetsgrupp för att utarbeta system för administration av landskapet Ålands stöd ur EU:s landsbygdsfond (EJFLU) för kommande programperiod
ISBN 978-952-453-318-8
- 2007:5 Geenivarojen saatavuutta ja hyötyjen jakoa koskevien Bonnin ohjeiden kansallinen toimeenpano. Taustaselvitys, Helsinki 2006
ISBN 978-952-453-319-5
- 2007:6 Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan virastojen ja laitosten laboratoripalvelujen rationalisointi
ISBN 987-952-453-320-1
- 2007:7 Metsäntutkimuslaitoksen maiden hallinnan siirto
ISBN 978-952-453-321-8
- 2007:8 Luonnonvarojen ja elintarviketalouden talous- ja yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen kehittäminen.
Selvitysmies Ilkka P. Laurilan arviot ja ehdotukset
ISBN 978-952-453-322-5
- 2007:9 Luonnonvara-alan teknologisen tutkimuksen kehittäminen
Selvitysmies Markku Järvenpään arviot ja ehdotukset
ISBN 978-952-453-323-2
- 2007:10 Pohjois-Suomen vanhojen metsien suojelun täydentäminen.
Metsähallituksen ja luontojärjestöjen ns. dialogiratkaisun jatkotoimenpiteet
ISBN 978-952-453-325-6
- 2007:11 Maaseudun mikroyritysten kattavammat palvelut
Maaseudun mikroyritysten yrityspalveluiden seurantaryhmän 2. väliraportti
ISBN 978-952-453-326-3

ISBN 978-952-453-327-0
ISSN 0781-6723